

FATİH ORTAOKULU YAYIN
ORGANI

YIL: 2023

*Fatih Sultan Mehmet
Monografisi*

SAHİBİ

FATİH ORTAOKULU ADINA

Aydın KURU
Okul Müdürü

İNCELEME KURULU

İbrahim ŞENGÜL
(Türkçe Öğretmeni)

Niyazi DALKIRAN
(Türkçe Öğretmeni)

Muhammet ÖZDEMİR
(Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Öğretmeni)

Emre DEMİRER
(Görsel Sanatlar Öğretmeni)

SEÇME KURULU

Mehmet Emir KAYA (7-C)

Zeynep Özge BAŞ (7-B)

Elmas Nur DEMİRCAN (8-B)

Caner SAVUK (7-A)

Ebru ÜNYELİ (8-A)

İletişim

Telefon: 0362 833 3493

www.carsambafatih.meb.k12.tr

Grafik Tasarım

Baskı

EDİTÖRDEN

Edebiyatımızda ünlü bir kimsenin hayatını, kişiliğini, eserlerini, başarılarını ayrıntılarıyla ele alan yazılara monografi denilmektedir. Tarihçiler tarafından dünya hükümdarı olarak kabul edilen ve okulumuza ismi verilen Fatih Sultan Mehmet'i tanıtan yazılarımızla siz okuyucularımıza merhaba diyebilmenin mutluluğu içindeyiz. Fatih Sultan Mehmet, sadece devlet adamlığı, askerlik ve diplomaside değil, ilim, fen, edebiyat gibi her sahada maharetini ispat etmiştir. Ne istediğini, ne yapacağını, ne yapabileceğini bilen ve bu büyük işleri başarabilmek için gerekli tedbirleri, yorulmak bilmeyen bir azim, sabır ve sükûnetle hazırlayan bir kişiliğe sahipti. Fatih, ne yapıp edip fethi gerçekleştirme azim ile yılmadan, usanmadan, bıkmadan fethi en ince ayrıntılarına kadar planlayacak; Peygamber Efendimiz 'in müjdesine nail olabilmek için gerekli tüm hazırlıkları, hem de çok seçenekli bir şekilde yapmaktan kendisini geri tutmayacak kadar atılgandı.

Fatih, gemileri karadan yürüterek gelecek kuşaklara açılmaz sanılan kapıları nasıl açtırtacağını, yürünmez sanılan yolları nasıl koşarcasına yürüteceğini, imkânsız sanılan keşifleri kendinden geçercesine yaptırtacağını gösteren ve öğreten diriltici bir ruhu taşıyordu. Sultan 2. Mehmet nice imparatorun, hakanın, sultanın hayallerini süsleyen İstanbul'u 29 Mayıs 1453'te fethetti ve "Fatih" unvanıyla tarihteki yerini aldı. Hiç kimsede bu sıfat böylesine kalıcı, etkili ve isminin önüne geçen bir tanımlamaya dönüşmedi. 21 yaşında emsalsiz bir başarıya imza atarak düşleri gerçeğe dönüştüren genç hükümdar asırları geride bırakmasına rağmen bu fethiyle anılmaya ve anlatılmaya devam etmektedir. Biz de Fatih Ortaokulu olarak her daim örnek alacağımız Fatih Sultan Mehmet'i bir nebze olsun tanıtmayı kendimize görev bildik.

2022-2023 Eğitim öğretim yılı sene başı öğretmenler kurulunda oy birliği ile okulumuza adı verilen Fatih Sultan Mehmet'i daha yakından tanıtmak amacıyla monografi çalışması yapmaya karar verdik. Cumhuriyetimizin 100. yıl hatırası ve İstanbul'un fethinin 570. yılı anısı olarak yayınlamayı planladığımız monografi çalışmamıza başladık.

Monografi çalışmamıza yazılarıyla destek olan Çarşamba Kaymakamı Sayın Doç Dr. Şükrü YILDIRIM'a, Çarşamba Belediye Başkanı Sayın Avukat Halit DOĞAN'a, Çarşamba İlçe Milli Eğitim Müdürü Sayın Mustafa ÖZDEMİR'e, düşünceleriyle bizleri yüreklendiren Çarşamba Belediyesi Kültür Müdürü Yahya TORUN'a, yazıların tashihinde büyük emek veren Edebiyat Öğretmeni Esra KETENCİ'ye, maddi destek sağlayan Çarşamba Belediyesi'ne şükranlarımızı sunarız.

Fatih Sultan Mehmet'in farklı yönlerini, eserlerini, çalışmalarını dile getiren yazılarıyla destek veren okulumuzun tüm öğretmenlerine, öğrencilerimize ve emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Gönül dolusu sevgilerimizle...

Aydın KURU

ÇAĞ AÇIP ÇAĞ KAPATAN PADİŞAH FATİH SULTAN MEHMET

1432 yılında Edirne’de dünyaya gelen Fatih. Yoğun bir İslami ve ilmi eğitim alan, bir Rönesans hükümdarı olarak tanımlanan, askeri hususlarda bilgi ve tekniğe sahip olan, birçok dil bilen, pek çok farklı disiplinde de bilgi sahibi, “Avni” mahlası ile şiirler yazan şair, entelektüel bir devlet adamıdır. Devrin büyük âlimleri Molla Hüsrev, Molla Güranî, Molla Yegan, Hızır Bey ve Hocazade Muslihuddin’den ders alan II. Mehmet, merak ettiği alanlarda da uzman kişileri getirtip özel eğitim aldı. Matematik, Coğrafya, Astronomi, Fizik gibi pek çok farklı disiplinde de donanımlı olup, anadili Türkçenin dışında Arapça, Farsça, İbranice, Keldanice, Slavca, İtalyanca, Yunanca ve Latince bilmekteydi. Aynı zamanda İtalya ve İtalyan kültüre hâkim nadir hükümdarlardan olup, mitoloji ve antik tarihe meraklı, binlerce ciltlik kitaba sahip zengin bir kütüphanesi vardı. Ayrıca Fatih ateşli silahlara karşı yoğun ilgi göstermiş, tarihteki ilk havan olduğu bilinen şahinin çizimlerini bizzat kendisi yapmıştır. Huzurunda felsefi tartışmalar yaptıran padişah, divan edebiyatında Avni Mahlasıyla şiirler yazmıştır.

İstanbul’un ilk Osmanlı Yükseköğretim Kurumu olan Şahn-ı Seman’ı kuran Mehmed-i Sani, mezkûr Medresenin müfredatını hazırlama heyetine çağın önemli bilim insanı Ali Kuşçu’yu da almıştır. Döneminde yapılan 500 civarındaki mimari eserden en önemlisi İstanbul’da bir cami ile medrese, kitaplık, imarethane (aşevi), darüşşifa(hastane), hamam, kervansaray gibi birimleri de kapsayan Fatih Külliyesi’dir. Osmanlı Devleti’ni dünyanın süper devletine dönüştürdüğü için Osmanlı Devleti’nin ikinci kurucusu olarak da kabul edilen II. Mehmet, devlete düzenli ve sürekli bir yapı kazandırmak için önemli düzenlemeler yaptı. Yönetim, maliye ve hukuk alanında koyduğu kuralları içeren Fatih Kanunnamesi, sonraki dönemde de yürürlükte kaldı. Fatih’in Osmanlı devlet düzenine ilişkin temel ilkelerinin pek çoğu, Tanzimat dönemine kadar geçerliliğini korudu.

Tarihçiler tarafından “askeri deha” olarak gösterilen Fatih Sultan Mehmet, ordu düzeninde yeniliklere gidip ateşli ve son teknoloji silahları üretti, asker sayısını artırdı. Bilim adamları ve edebiyatçıları destekleyen Fatih, nesir ustası Sinan Paşa ile şair Ahmet Paşa’yı Vezirliğe (Bakanlığa) kadar yükseltti. Ünlü matematikçi ve astronomi bilgini Ali Kuşçu’nun İstanbul’da kalmasını sağladı. Fatih, İtalyan ressam Gentile Bellini’yi 1479’da İstanbul’a getirterek resmini yaptırdı. 21 yaşında 1453 yılında Fatih İstanbul’u fethederek Roma İmparatorluğunun varisi olan 1058 yıllık Doğu Roma İmparatorluğuna son verdi ve bu olay bazı tarihçiler tarafından Orta Çağ’ın sonu ve Yeni Çağ’ın başlangıcı olarak kabul edildi. Bu fetihden sonra “Fethin Babası” anlamına gelen Ebu’l-Feth, daha sonraki dönemlerde ise “Çağ Açan Hükümdar” ve Kayser-i Rum (Roma İmparatoru) unvanları ile anıldı. Kendisini Doğu Roma İmparatorunun varisi olarak gören Fatih, İstanbul’un fethinden sonra derhal şehrin onarımına başlayarak şehri Osmanlı yapısı içinde ihya etmeyi, Rum Ortodoks Patrikhanesi, Ermeni Patrikhanesi ve Yahudi Hahambaşısı bulunmasına izin vererek Doğu Roma İmparatorluğu gibi kozmopolit bir yapıya sahip olmasını, kısaca İstanbul’u farklı dinlerden insanların bir arada yaşadığı, ticaret ve kültür merkezi bir başkent yapmayı amaçladı.

Fatih Ortaokulu dergisi için kaleme aldığım bu yazımı rivayet edilen bir anekdot ile bitirmek istiyorum. Fatih İstanbul’u fethettiği zaman yaptığı ilk icraat İstanbul’a bir Şehremini (Belediye Başkanı) atamak olmuştur ve verdiği ilk emir şehrin sokaklarına kireç dökülmesini, zira şehirde yaşayan insanların sokaklara tükürdüğünü, bununda mikroba dönüştüğünü, mikrobun hastalığa sebep olduğunu, mikrobu izale edenin de (öldürenin de) kireç olduğunu biliyordu. Diğer bir ifadeyle 1675 yılında Anton Van Leeuwenhoek’ın mikroorganizmaları mikrop olarak adlandırmasından yüzyıllar önce Fatih, mikropların hastalık yapabileceğini biliyordu. Çünkü aynı zamanda bir tıp doktoru olan hocası Akşemsettin, tıp tarihinde ilk defa mikrop maddesini ortaya atmış, Akşemsettin de bu hususu 1020 yılında Buhara (Özbekistan)’da yaşayan insanların, şehrin içinden geçen ırmağın suyunu içme ve kullanma suyu olarak kullandıklarını, sonra atıklarını aynı ırmağa verdiklerini ve suyun hastalığa neden olduğunu gözlemleyen başka bir ifadede de vücut salgılarının enfekte olmadan önce vücut dışından kirli organizmaların kirlettiğini ifade eden İbn-i Sina’dan öğrenmiştir. İkinci emri ise Haliç boylarındaki su havzalarının kirletilmemesi için tırnaklı hayvanların bu sahalara sokulmaması emrini vermiştir. Başka bir deyişle Fatih asırlar önce bu emirleriyle önleyici sağlığın önemini vurguluyordu.

Doç. Dr. Şükrü YILDIRIM

Çarşamba Kaymakamı

İKİ KARANIN SULTANI, İKİ DENİZİN HAKANI FATİH SULTAN MEHMED

Tarih büyük insanların, başardıkları ve geride bıraktıklarıyla hazırlanan bir resme benzer. Bu resme çizilen her çizgi, her renk, gelecekteki bizlerin önünde bir ışık, bir rehber olarak durur. İşte bu resme en değerli dokunuşu yapan, çağ açıp çağ kapatan Fatih Sultan Mehmed Han...

Fatih Sultan Mehmed Han, 29 Mart 1432 tarihinde Edirne’de dünyaya geldi. Şairleri ve bilginleri sarayında himaye eden, kendisi de aynı zamanda bir şair olan Sultan Murad, oğlu Şehzade Mehmed’in eğitimine çok önem vermiş; Molla Yegâni, Molla Gürânî ve Akşemseddin gibi döneminin önemli âlimlerinin yanı sıra, Ali Kuşçu’dan matematik ve astronomi dersleri almasını sağlamıştı.

Öyle ki Fatih Sultan Mehmed, on yaşına geldiğinde “ay tutulmasını” bilimsel olarak hesaplayan bir metin yazacaktı. Okudukları ve öğrendikleri ile hükümdarlığa hazırlanan Fatih Sultan Mehmed, ilk hedefini de yine bu yaşlarda belirlemişti. *"Konstantiniyye (İstanbul) muhakkak fethedilecektir. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandandır ve onu fetheden ordu ne güzel ordudur!"* Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed’in bu hadisi, Fatih Sultan Mehmed’in o yaşta İstanbul’u fethetme arzusunun çıkış noktası olmuştu. Sultan Fatih, gelecekle ilgili, dünyanın tarihini değiştirecek fikirlerini on iki yaşında ilk kez tahta çıkıp padişah olduğunda hazırlamış bir kumandandı. Onun zekâsı ve kabiliyeti; gördüğü eğitim ile tarihin akışı ve geleceğin kaderini değiştiren insanı ortaya çıkarmıştı.

Doğu ve Batı kültürüne hâkimdi. Manisa’da şehzadelik yıllarında İtalyan ve Rum asıllı nedimlerine antik tarihleri okuttuğu ve kadim Grek kültürüne aşina olduğu bilinmektedir. Etrafında hem Doğulu hem de Batılı âlimler, sanatkarlar toplayarak, dünya dillerinde yazılmış savaş ve siyaset kitaplarını okuyordu. Sarayında çeşitli âlimlerle tartışmalar yaptırıyor ve bunları bizzat kendisi de takip ediyordu. Batı’da yeni yeni filizlenme emareleri gösterecek ve çok sonraları “Rönesans” adı verilecek yeni bir kültür hamlesini çok daha erken bir dönemde Osmanlı’da gerçekleştirmiş oluyordu.

23 Mart 1453 yılında ordusuyla Edirne’den hareket eden, 22 Nisan gecesinde dolunay ve kandillerin ışığında, yetmiş iki parçalık Türk Donanması’nı, yağlı kazıklar üstünde karadan Haliç’e indiren Sultan Mehmed... 23 Nisan günü Bizans elçisi tarafından sunulan ateşkes teklifine, “Ya ben bu şehri alırım ya da şehir beni” cevabını vererek ülküsünün taviz verilemez olduğunu gösterir. O, Peygamberimizin müjdelediği kutlu komutan olacaktı. 29 Mayıs sabahı yapılan son taarruzda da 3000 yıllık şehir ilk kez Müslüman ve Türk bir devletin eline geçti. Kendisinden büyük işler beklenmeyen bu genç sultan, o gün tüm dünyanın seyrini değiştirdi.

Harap bir şehri devralıp onu dünyanın ilim merkezi haline getiren, Türk üniversitesinin temellerini atan, yüksek Osmanlı kültürünün kurucusu olan Fatih Sultan Mehmed Han; Avnî mahlası ile şiirler, mecmualar yazdı. Altı dil bilen Fatih, ne yönden bakarsak bakalım tarihin yetiştirdiği en müstesna kişilik olmuş, olmaya de devam ediyor. Onun zekâsına ve onun ilmine ulaşabilmek bugün gelişen teknolojiye, bilime rağmen mümkün görünmüyor. Fatih Sultan Mehmed, hem askeri hem de siyasi bir hükümdar olarak çağının yetiştirdiği en önemli kişidir. Onun yirmi beş yılı aşkın saltanatı, yorucu seferlerin yanı sıra devleti dönüştürecek siyasi, iktisadi ve sosyal reformlarla geçer.

1481’de çıkacağı son seferin hazırlıkları sırasında vefat ettiğinde siyasi hedefleriyle, müesseseleriyle, kültürel anlayışıyla ve toplumsal mutabakatıyla öne çıkan bir devletin temellerini atmış bulunuyordu. Ardından geleceklere büyük bir imparatorluk, güç ve kültürlü bir ülke bırakan Fatih Sultan Mehmed Han, fetihleri dâhil tüm yaptıklarını “yaşatmak” için yapmıştır.

Kutlu Komutan Fatih Sultan Mehmed’i saygı ve rahmetle yâd ediyoruz.

Av. Halit DOĞAN

Belediye Başkanı

İKİ ÇAĞIN SULTANI: FATİH SULTAN MEHMET

Fatih Sultan Mehmet, yalnız Türk tarihinin değil dünya tarihinin de yön değiştirmesine neden olmuş bir hükümdardır. Fatih'i gerek Türk tarihinde gerekse dünya tarihinde önemli kılan elbette ki O'nun İstanbul'u alması ve Osmanlı devletini birkaç katı büyüklüğe çıkarmasının yanında, O'nun Osmanlı devletinin oluşmasında ve gelişmesinde üzerinde temellendirdiği sosyokültürel yapı, oluşturduğu devlet felsefesi ve bunların çıkış yeri olan kişilik yapısıdır.

Sultan II. Mehmed nice imparatorun, hakanın, sultanın hayallerini süsleyen İstanbul'u 29 Mayıs 1453'te fethetti ve "Fatih" unvanıyla tarihteki yerini aldı. Hiç kimsede bu sıfat böylesine kalıcı, etkili ve isminin önüne geçen bir tanımlamaya dönüşmedi. 21 yaşında "emsalsiz" bir başarıya imza atarak düşleri gerçeğe dönüştüren genç hükümdar asırları geride bırakmasına rağmen bu fethiyle anılmaya ve anlatılmaya devam ediyor.

Fatih, çok tedbirli ve temkinli davranırdı. Bir savaştan önce bütün detayları inceler, ona göre karar verirdi. Yapacağı seferlerden en yakınlarını bile haberdar etmez ve bunların gizli kalmasına çok dikkat ederdi. O'nun bir seferden önce seferin nereye yapıldığını soran bir Kazaskere "Eğer bunu sakalımın tellerinden birisi biliyor olsa idi onu derhal koparır yakardım." sözü meşhurdur.

Fatih'in, hükümdarlık kişiliğinin yanında, oldukça entelektüel bir kişiliğe de sahip olduğu bilinmektedir. Fatih Sultan Mehmet, birçok farklı dilde kitap okuyan ve başka kültürlerle merak duyan birisiydi.

Fatih çok iyi öğrenim görmüş, gerek din bilimlerinde, sosyal bilimlerde, gerekse pozitif bilimlerde oldukça iyi bir düzeye gelmiştir. Edebiyata, din felsefesine, coğrafya, tarih ve askeri konulara büyük ilgi göstermiştir. Matematik ile çok yakından ilgilenmiş özellikle de edebiyat onun en sevdiği alan olarak bilinmekle birlikte bıraktığı kitaplarının üçte birinin tarih ve coğrafyaya ait olması oldukça ilginçtir. Türkçenin yanında Farsça, Arapça, Yunanca, Sırpça, İtalyanca ve Slavca'yı da öğrendiği bilinmektedir.

Fatih Sultan Mehmet, her şeyi öğrenmek isteyen, her şeyi araştırarak karar veren, adaletli, çok akıllı, cesaretli, idrak ve sezgi kabiliyeti yüksek, bilim adamları ve şairlere önem veren ve onları koruyan, kendine güveni oldukça yüksek bir padişah olarak nitelendirilmektedir. Fatih son derece iyi eğitim almış, parlak bir zekaya sahip, bir şeyi yapma konusunda aşırı kararlı ve tutkuyla bağlı, düşüncesinden asla vazgeçmeyen, gerektiği zaman sert kararlar alabilen, kimseden çekinmeyen, büyük hayalleri olan ve bu hayallerini yerine getirme hususunda her türlü zorluğa hazır olan, projelerini yerine getirme konusunda oldukça inatçı, atılgan, cüretkar ve büyük bir devlet adamı özelliği taşıyan bir kişiliğe sahip olduğu bilinmektedir.

Bugün çocuklarımıza ve gençlerimize çağının her türlü bilgi donanımına sahip olması açısından Fatih'i rol model olarak sunmamız gerekmektedir. Fatih Ortaokulunun hazırladığı bu çalışmayı önemsiyorum. Emeği geçen tüm öğretmen ve öğrencilerimizi tebrik ediyorum.

Mustafa ÖZDEMİR

İlçe Milli Eğitim Müdürü